

جغرافیای تاریخی هزار جریب

شامل استان های مازندران، گلستان و سمنان

تألیف

قربانعلی جعفری

سرشناسه	: جعفری، قربانعلی، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: جغرافیای تاریخی هزار جریب: (شامل استان‌های مازندران، گلستان و سمنان)/تالیف قربانعلی جعفری.
مشخصات نشر	: گرگان: انتشارات نوروزی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۳۵۸ ص.
شابک	: 978-600-364-934-7
وضعیت فهرست نویسی	: قیفا
موضوع	: هزار جریب، منطقه — جغرافیای تاریخی
موضوع	: Hezar Jarib Region (Iran)-- Historical Geography
رده بندی کنگره	: DSR ۲۱۲۷ ۱۳۹۵ ج ۱۷/ز
رده بندی دیو	: ۲۲/۹۵۵
شماره کتبات ملی	: ۴۳۱۸۳۰۸

جغرافیای تاریخی هزار جریب

تالیف: قربانعلی جعفری

طراح جلد: احمد خطیر

ویراستار ادبی: فرشته ترک

صفحه آرا: فاطمه فیاض زاده

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۵۷۷ ص

قطع: وزیری

شمارگان: ۲۰۰۰

شماره شابک: ۷-۹۳۴-۳۶۴-۶۰۰-۹۷۸

چاپ و نشر: نوروزی-۱۷۳۲۲۴۲۲۵۸

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

۰۹۱۱۱۷۵۵۷۸۳

آدرس ایمیل نویسنده: Jafari1176@Gmail.com

نشانی: گلستان، گرگان، خیابان شهید بهشتی، بازار رضا(ع)، ۰۱۷-۳۲۲۴۲۲۵۸

دورنگار: ۰۱۷-۳۲۲۲۰۰۴۷ آدرس الکترونیکی: Entesharate.noruzi@gmail

سایت انتشارات: www.Entesharate-noruzi.com

۱	فصل اول - جغرافیای سیاسی و طبیعی
۲	□ جغرافیای هزارجریب
۲	✓ بخش اول - سیاسی
۵	موقعیت هزارجریب در پهنه استان گلستان، مازندران و سمنان
۱۱	جغرافیای هزارجریب از نگاه مورخین
۱۴	دهات هزارجریب در یکصد سال پیش از نگاه رابینو
۱۵	چهاردانگه
۱۷	در چهاردانگه
۱۸	✓ بخش دوم
۱۸	محیط طبیعی
۱۸	کوه‌های معروف و مشهور هزارجریب
۲۰	ویژگی‌های اقلیمی
۲۱	بادها
۲۱	منابع آب
۲۲	رودها
۲۴	چشمه‌ها
۲۴	غارها
۲۶	✓ بخش سوم
۲۶	حیات وحش
۲۶	- منطقه حفاظت شده - پارک ملی کیاسر
۲۷	- پناهگاه حیات وحش چهاردانگه و دودانگه
۲۸	- پارک ملی پابند
۲۹	منطقه شکار ممنوع پابند
۳۱	فصل دوم - فلسفه هزارجریب و هزارجریب از نظر سفرنامه داخلی و خارجی
۳۲	□ مروری مختصر بر تاریخ مازندران
۳۶	هزارجریب در فرهنگنامه‌ها (لغوی)

محدوده هزارجریب در منابع تاریخی.....	۴۱
پیشینه دودانگه و چهاردانگه.....	۴۳
☒ بخش دوم.....	۴۷
هزارجریب در سفرنامه‌ها.....	۴۷
سفرنامه کلایخو.....	۴۸
پیترودلاوله.....	۴۹
سفرنامه فریزر.....	۵۱
در وصف منطقه کوهستانی هزارجریب.....	۵۱
سفرنامه ابوت به مازندران.....	۵۳
سفرنامه کریگوری ملگونوف.....	۵۵
سفرنامه کنز.....	۵۶
هزارجریب در سفرنامه آنتان کلنل لوات.....	۵۷
هزارجریب در سفرنامه آندران و استرآباد رایینو.....	۶۱
☒ بخش دوم سفرنامه‌های ایرانی (داخلی).....	۶۵
سفرنامه افضل الملک.....	۶۵
هزارجریب در سفرنامه افضل الملک.....	۶۵
هزارجریب در سفرنامه استرآباد مازندران و گیلان.....	۶۷
سفرنامه‌های عصر ناصرالدین شاه.....	۶۸
فصل سوم- هزارجریب از قبل از اسلام تا دوره معاصر.....	۷۱
☒ بخش اول.....	۷۲
پتشخوارگر کجاست؟.....	۷۲
اقوام ساکن در هزارجریب قبل از مهاجرات آریایی‌ها.....	۷۴
شهریار کوه در تبرستان.....	۷۷
قارن کوه (شهریارکوه).....	۷۹
هزارجریب در دوره هخامنشی.....	۸۱
اسکندر از راه‌های هزارجریب به مازندران حمله کرد.....	۸۲
جنگ اردوان اول و آنتیوخس (آنتیوخس).....	۸۳
هزارجریب در دوره اشکانی.....	۸۵
هزارجریب و ساسانیان.....	۸۶

- حدود مازندران و موقعیت هزارجریب تاریخی..... ۸۹
- هزارجریب و سوادکوه..... ۸۹
- ☑ بخش دوم- هزارجریب در دوره اسلامی..... ۹۳
- ارم شهری در هزارجریب..... ۹۳
- زارم zarm..... ۹۵
- شاهدژ (قلعه‌ای است در شهریار کوه)..... ۹۵
- جبال شروین..... ۹۶
- اسپهبد خورشید و تلیفه دوم منصور عباسی..... ۹۶
- چگونگی کشت شدن اسپهبد خورشید..... ۹۸
- مناطق که به دست اعراب سقوط نکرد..... ۹۹
- قیام همگانی مردم تبرستان علیه اعراب (در سال ۱۶۳ ه.ق)..... ۱۰۰
- استقلال هزارجریب در زمان اروندرود الرشید..... ۱۰۱
- ☑ بخش سوم- هزارجریب در حکومت های ایران..... ۱۰۴
- هزارجریب در زمان آل زیار..... ۱۰۴
- هزارجریب در زمان مازیار..... ۱۰۵
- داعی صغیر و اسپهبد رستم..... ۱۰۹
- درگیری سال ۳۸۸ ه.ق در هزارجریب (درگیری آل زیار و بویه)..... ۱۱۰
- تابودی حکومت آل باوند به دست قابوس..... ۱۱۱
- هزارجریب در زمان غزنویان..... ۱۱۳
- قدرت دوباره اسپهبدان هزارجریب..... ۱۱۴
- فردوسی به هزارجریب می‌رود..... ۱۱۵
- حکومت اسپهبدان در هزارجریب..... ۱۱۵
- هزارجریب در خون و آتش سال ۲۵۳ ه.ق..... ۱۱۷
- قابوس و اسپهبد شهریار..... ۱۱۸
- هزارجریب و سامانیان..... ۱۱۹
- علویان و هزارجریب (۳۵۰ ه.ق - ۳۱۶ ه.ق)..... ۱۲۰
- روابط آل باوند با علویان تبرستان..... ۱۲۶
- فریب اسپهبد هزارجریب..... ۱۲۷
- هزارجریب و مذهب شیعه..... ۱۲۸
- مرگ شمس الملوک رستم آخرین پادشاه باوندی در سال ۶۰۶ ه.ق..... ۱۳۱

۱۳۱	هزارجریب و سلجوقیان
۱۳۲	جنگ پادشاه هزارجریب با سلجوقیان
۱۳۴	جنگ سلطان مسعود و ملک شاه سلجوقی با آل باوند در هزارجریب
۱۳۵	زلزله سال ۵۳۰ ه. ق هزارجریب
۱۳۵	هزارجریب در دوره خوارزمشاه
۱۳۶	هزارجریب در زمان مغولان
۱۳۹	هزارجریب و ایلخانان مغول
۱۴۰	هزارجریب و مرعشیان
۱۴۲	تیموریان و هزارجریب
۱۴۴	فداییان سماعیلی در هزارجریب
۱۴۶	حکومت سادات مرعسادی در هزارجریب
۱۴۸	هزارجریب صفویه
۱۴۹	کمک خواستن شاه طهماسب دوم از کدخدایان هزارجریب
۱۵۰	متن حکم شاه طهماسب دوم
۱۵۱	هزارجریب در اجاره میرحسن هزارجریبی
۱۵۲	هزارجریب و کودتا رستم روزنرون و ارعشان
۱۵۳	حکومت هزارجریب در زمان شاه اسماعیل و شاه طهماسب (میرعلی خان مرعشی)
۱۵۴	هزارجریب در دوره افشاریه
۱۵۵	ماجرای قیام مردم هزارجریب علیه نادر در سن ۱۱۶۶ ه. ق
۱۵۷	هزارجریب در دوره زندیه
۱۵۸	☑ بخش چهارم : هزارجریب و دودمان قاجار
۱۵۸	فراری دادن برادر آقا محمد خان قاجار از هزارجریب
۱۵۸	واگذاری هزارجریب به برادر آقا محمد خان قجر در سال ۱۱۹۵ ه. ق
۱۶۱	روزگار مردم هزارجریب در قحطی تهران در سال ۱۲۹۴ تا ۱۲۹۶
۱۶۲	فوج هزارجریب در دوره قاجار
۱۶۴	افواج ثلاثه هزارجریب
۱۶۶	چند نمونه از اخبار وقایع
۱۶۷	فوج هزارجریب و مبارزه با ترکمن‌ها
۱۶۹	فوج قره چوقای هزارجریب

۱۶۹.....	همکاری هزارجریبی ها و سردار جنگل
۱۷۱.....	واقعه بایگیری و قشون هزارجریب
۱۷۷.....	فصل چهارم- خاندان آل باوند، آل مرتضوی و سردار رفیع
۱۷۸.....	☒ بخش اول
۱۷۸.....	خاندان حکومتگر در هزارجریب
۱۷۹.....	آل باوندی
۱۸۲.....	باوندیان دوره نخست
۱۸۳.....	شروین (ملک جبال)
۱۸۵.....	شهریار پادشاه هزارجریب
۱۸۶.....	شاپور باوندی پادشاه هزارجریب
۱۸۷.....	پادشاهی قارن ابوالملوک
۱۸۸.....	از مهمترین رویدادهای دوره پادشاهی قارن
۱۸۹.....	سایر پادشاهان دوره نخست
۱۹۲.....	مرحله دوم سلسله باوندیان (اسپهبدیه)
۱۹۳.....	پادشاهان مرحله دوم باوندیان (اسپهبدیه)
۱۹۴.....	پادشاهی حسام الدوله شهریار (حکومت ۴۶۶ تا ۵۰۴)
۱۹۶.....	حکومت فخرالملوک رستم
۱۹۷.....	علاءالدین باوندی
۲۰۰.....	شاه غازی
۲۰۳.....	علاءالدوله شرف الملوک حسن پسر شاه غازی
۲۰۴.....	حسام الدوله اردشیر
۲۰۷.....	جانشینان اردشیر و نابودی آل باوند مرحله دوم
۲۰۸.....	باوندیان دوره سوم (کنیه خواریه)
۲۰۹.....	این خاندان
۲۱۱.....	فخرالدوله حسن آخرین پادشاه بازمانده باوندیان
۲۱۳.....	☒ بخش دوم
۲۱۳.....	سادات هزارجریب
۲۱۵.....	فرمانروایی میرعمادالدین محمود
۲۱۷.....	از وقایع مهم دوران میر عماد در منطقه هزارجریب

۲۱۷.....	الف) حمله به استرآباد (گرگان).....
۲۱۸.....	ب) حمله به ملک محمود ولاش در دهستان آسران رستاق.....
۲۲۰.....	ج) رویارویی با تیمور و تثبیت فرمانروایی هزارجریب.....
۲۲۲.....	مرگ عمادالدین محمود هزارجریبی و جانشین او.....
۲۲۳.....	امیر عزالدین حسن هزارجریبی.....
۲۲۵.....	سید رضی الدین (شعبه حکومت رضی الدین).....
۲۲۶.....	امیر کمال الدین حسین.....
۲۲۸.....	حکومت شاخه سید جبرئیل - سید تاج الدین.....
۲۳۱.....	پراکندگی سادات هزارجریبی.....
۲۳۳.....	رابطه سادات هزارجریبی و مرعشیان مازندران.....
۲۳۶.....	پایان حکومت سادات هزارجریب.....
۲۳۹.....	☒ بخش سوم.....
۲۳۹.....	خاندان حکومتگر - سادات رفیع در هزارجریب.....
۲۳۹.....	خاندان سردار رفیع.....
۲۴۲.....	محمد باقرخان.....
۲۴۳.....	سردار رفیع و حکومت منطقه.....
۲۵۱.....	فصل پنجم - اماکن فرهنگی و مذهبی.....
۲۵۲.....	☒ بخش اول - اماکن فرهنگی و مذهبی.....
۲۵۲.....	امامزادگان مدفون در هزارجریب.....
۲۵۵.....	امامزادگان سفیدچاه.....
۲۵۵.....	الف: گورستان تاریخی.....
۲۶۳.....	امامزاده عبدالله در الارز چهاردانگه شهریار.....
۲۶۴.....	امامزاده عبدالله خوش انگور یانسر.....
۲۶۵.....	امامزاده محمد چهارده کلاته.....
۲۶۷.....	امامزاده‌گان چهاردانگه ساری.....
۲۶۷.....	الف: مرقد امام زاده‌های سورنچی مرقد امیرعلی.....
۲۶۹.....	امامزاده میرعماد [قبور میرعماد و القاب او].....
۲۷۱.....	جدول تعدادی از امامزادگان بخش چهاردانگه ساری.....
۲۷۲.....	امامزادگان دودانگه ساری.....

۲۷۳	 امامزاده شمس الدین کیاسر
۲۷۴	 امامزاده حسین (ع) چالو
۲۷۴	 امامزاده حسین (ع) سوتنه کلا
۲۷۵	 امامزاده صالح (ع) - افراچال
۲۷۵	 امامزاده طاهر (ع) مزده
۲۷۷	 امامزادگان عالی و بالی - کیاسر
۲۷۷	 امامزاده عباس (سرخ ولیک)
۲۷۸	 امامزاده عباس - ورنام سفلی
۲۷۹	 ☒ بخش دوم - بناها و آثار تاریخی هزارجریب
۲۷۹	 الف: برج‌های تاریخی در هزارجریب
۲۸۱	 برج رسکت
۲۸۳	 برج لاجیم
۲۸۹	 برج رادکان
۲۹۳	 برج چهل دختر دامغان پیر علمدار
۲۹۴	 برج باوند
۲۹۵	 ☒ بخش سوم
۲۹۵	 سکه‌های دوره آل باوند
۲۹۶	 الف: باوندی کیوسی [آل باوند دوره اول و دوم]
۲۹۹	 ☒ بخش چهارم
۲۹۹	 قلعه‌ها و دژهای هزارجریب
۳۰۰	 الف: آثار قلعه‌های دودانگه
۳۰۰	 ۱- قلعه شاه دژ در دهکده بالاده نرم آب دودانگه ساری
۳۰۱	 قلعه کوزا
۳۰۲	 ۳- قلعه قله سوتنه رجه
۳۰۲	 ۴- فولادمحله
۳۰۲	 ۵- دژ همایون
۳۰۳	 ۶- قلعه پرستاق
۳۰۳	 ۷- قلعه زرم رود
۳۰۳	 ۸- سوچلما
۳۰۳	 ۹- قلعه میرعماد

- ۱۰- قلعه بخکش ۳۰۳
- ۱۱- قلعه‌های دوران باوندی (قلعه چهل دو) ۳۰۴
- ۱۲- قلعه چهل گیس قله شاهدژ ۳۰۴
- شیرقلعه پناهگاه مستحکم اسپهبدان تبرستان ۳۰۵
- غار اسپهبد خورشید ۳۰۶
- غارقلعه دیوخانه فینسک ۳۰۸
- ☒ بخش پنجم ۳۱۰
- تپه‌های منطقه هزارجریب ۳۱۰
- تپه‌های تاریخی هزارجریب ۳۱۲
- تپه تاریخی ترکام ۳۱۴
- ☒ بخش ششم: بناهای تاریخی ۳۱۵
- الف: آثار بناهای تاریخی چهاردانگه ۳۱۵
- آثار و بناهای تاریخی چهاردانگه ۳۱۶
- آثار بناهای چهاردانگه شهریاری ۳۱۶
- خانه سیفا... خان شهریاری ۳۱۶
- حرره محمد باقر سرباز هزارجریبی سال ۳۱۰ هجری قمری ۳۱۷
- خانه مسمود خان هزارجریبی ۳۱۸
- خانه حسینعلی طهماسبی فرزند مظفرقلی خان هزارجریبی ۳۱۸
- دیوخانه‌ها در هزارجریب ۳۱۸
- دیوخانه‌های منطقه هزارجریب ۳۲۲
- دیو لیلیم ۳۲۲
- دیوخانه‌های چهاردانگه شهریاری ۳۲۲
- دیوخانه کوا هزارجریب بهشهر ۳۲۳
- دیوخانه در وزمه کوه ۳۲۴
- غار دیوخانه (دب خانه چکل) ۳۲۵
- ☒ بخش هفتم ۳۲۶
- مفاخر فرهنگی هزارجریب ۳۲۶
- تاریخچه (سابقه) حوزه علمیه در تبرستان و هزارجریب ۳۲۷
- علمای هزارجریبی که در سفید چاه آرمیده‌اند ۳۳۰
- معرفی چندین تن از علمای هزارجریب بخش یانسر ۳۳۱

۳۳۱	زندگی نامه آیت‌اله میر تقی نصیری
۳۳۲	آیت‌اله محمدی لائینی (ره)
۳۳۳	آیت‌اله سید صابر جبّاری
۳۳۴	آیت‌اله شیخ رضا گلوردی
۳۳۵	مختصر از زندگی مرحوم شیخ مهدی برقامی
۳۳۵	آیت‌اله آقا سید خلیل محمدی بادابرسری (ره)
۳۳۶	آیت‌اله سید جعفر حسینی برمانی
۳۳۷	آیت‌اله آقای شیخ محمد علی ربانی هزارجریبی (ره)
۳۳۷	آیت‌اله العظمی آقا شیخ احمد هزارجریبی کوانی (ره)
۳۳۹	آیت‌اله فائقی کوانی (ره)
۳۴۰	شیخ‌هادی مهدوی کویا
۳۴۰	مرحوم شیخ اسماعیل کوانی
۳۴۰	ملا عبدالله کیاسری
۳۴۱	سید فضل الله بادابرسری
۳۴۱	علمای چهاردانگه ساری: شیخ علی باقر ولوی‌ای
۳۴۲	آیت‌اله العظمی ملا عبدالله تیلکی
۳۴۳	علی اکبر چالویی
۳۴۳	محمدرضا مازندرانی
۳۴۳	سید علی پاجایی
۳۴۳	محمدهادی مازندرانی
۳۴۴	محمدسعید مازندرانی
۳۴۴	علامه محمدصالح مازندرانی
۳۴۵	ملاسبزعلی از نیچی
۳۴۶	ملا عبدالله کیاسری
۳۴۷	ملا علی تویه
۳۴۸	آیت‌اله ابوطالب منطقی
۳۴۸	آیت‌اله شیخ زین العابدین ولویه‌ای چهاردانگه‌ای
۳۴۸	سید شفیع ارایی متخلص به مغنم ارایی
۳۴۸	ملا محمد اشرفی مازندرانی
۳۴۹	آیت‌اله العظمی محمد باقر هزارجریبی غروی

۳۴۹.....	شیخ محمد کاظم بن محمد شفیع الهزارجریبی
۳۴۹.....	آیت‌اله سید حسن شجاعی کیاسری
۳۵۰.....	مرحوم آیت‌اله عبدالرزاق شیرزادی مازندرانی
۳۵۰.....	مرحوم حجت الاسلام شیخ ولی الله شیرزادی
۳۵۱.....	مرحوم آقا شیخ عباس مرگابی مازندرانی
۳۵۱.....	مرحوم آیت‌اله عبدالرزاق شریعتی
۳۵۱.....	حجه السلام عبدالجلیل شیرزادی
۳۵۲.....	ملا عبدالجواد قاضی اندرانی
۳۵۳.....	شهید حجت الاسلام والمسلمین حبیب‌اله شریعتی فر
۳۵۴.....	میر رحیم موسوی پارسایی
۳۵۴.....	حجه الاسلام محمد علی مرحوم شیخ محمد تقی جعفری پشته نوئی
۳۵۵.....	علمایی از هزارجریبی که در بهشهر زندگی می‌کردند
۳۵۶.....	حکایت دو عالم هزارجریبی و ده پادشاه مستبد
۳۵۷.....	ملاحسن مدرس هزارجریبی
۳۵۷.....	شیخ محمد کوهستانی
۳۵۹.....	بخش هشتم - شعرا و نویسندگان هزارجریبی
۳۵۹.....	مرزبان ابن رستم
۳۶۰.....	طبری - کوهی
۳۶۱.....	میرزا علی اکبر
۳۶۱.....	طوفان هزارجریبی
۳۶۲.....	ابن اسفندیار
۳۶۳.....	مسعودالملک هزارجریبی
۳۶۳.....	سامی هزارجریبی
۳۶۴.....	میرزا محمود فدایی
۳۶۵.....	رضا قلی خان هدایت هزارجریبی
۳۶۷.....	بنظر مازندرانی
۳۶۷.....	وحدت هزارجریبی
۳۶۸.....	نشاطی خان
۳۷۰.....	مفتنم ارایی
۳۷۰.....	اشرف مازندرانی

۳۷۱	حیرت الارزی
۳۷۲	حسین قدس نخعی رباعی سرای هزارجریبی
۳۷۳	حکیم محمد بن علی سعیدآبادی
۳۷۵	فصل ششم - اجتماعی، فرهنگی و ادبی
۳۷۶	☒ بخش اول
۳۷۶	وضعیت اجتماعی و فرهنگی هزارجریب
۳۷۷	موقعیت سیاسی
۳۸۰	بخش‌های شهرهای هزارجریب
۳۸۰	جدول تقسیمات کشوری بخش‌های وابسته به هزارجریب
۳۸۳	لیست روستاهای هزارجریب
۳۸۴	لیست روستاهای هزارجریب
۳۸۷	لیست روستاهای هزارجریب
۳۹۴	جمعیت هزارجریب و مهاجرت آنان
۳۹۸	دین و مذهب مردم هزارجریب
۴۰۱	زبان مردم هزارجریب
۴۰۲	کوهستان و تیرستان حافظ زبان تبری
۴۰۳	نژاد
۴۰۸	☒ بخش دوم - اجتماعی - ازدواج و همسرگزینی
۴۰۸	همسرگزینی
۴۱۰	بله برون (شیرینیخواری)
۴۱۰	عقدکنان
۴۱۲	مراسم عروسی
۴۱۳	حنابندان
۴۱۳	مراسم عروس بران و عروسی
۴۱۶	برخی از آداب و رسوم قدیمی در عروسی‌های هزارجریب
۴۱۷	تولد کودک
۴۱۹	چند رسم و باورداشت در مورد نوزاد
۴۲۰	مراسم مرگ و تشییع جنازه
۴۲۰	مراسم طول یک سال شمسی در منطقه هزارجریب

۴۲۱		نوروز
۴۲۲		نوروزخوانی
۴۲۳		چهارشنبه سوری
۴۲۴		روز علفه (ارقه)
۴۲۴		هفت سین
۴۲۵		سیزده بدر
۴۲۶		شب یلدا
۴۲۶		اعیاد منسوخ شده در هزارجریب
۴۲۸		مراسم ک سَل قمری در هزارجریب
۴۲۸		مهرم
۴۲۹		ماه رمضان
۴۲۹		عید فطر
۴۳۰		عید قربان
۴۳۰		اعیاد شعبانیه
۴۳۰		تاسوعا و عاشورا
۴۳۱		☒ بخش سوم- فرهنگ و ادبیات هزارجریب
۴۳۱		نمونه‌های از لالایی‌های رایج در هزارجریب
۴۳۲		ترانه‌های عامیانه
۴۳۲		چند نمونه از ترانه‌های عامیانه
۴۳۳		همین ترانه با اندکی تفاوت در منطقه‌ای دیگری از هزارجریب
۴۳۴		ترانه‌های عامیانه دسته جمعی
۴۳۴		چند نمونه از ترانه‌های عامیانه
۴۳۵		نمونه‌ای از ترانه دسته جمعی
۴۳۵		متل‌های کودکان
۴۳۶		موسیقی در هزارجریب
۴۳۶		موسیقی مرکزی مازندران
۴۳۸		اوسانه یا داستان
۴۳۹		اسب بادی
۴۴۱		ضرب‌المثل‌ها
۴۴۴		چیستان‌ها

۴۴۵	نفرین‌ها و فحش‌ها
۴۴۵	سوگندها
۴۴۵	دعاها
۴۴۵	بازی‌های محلی
۴۴۶	گردو بازی: آغوز بازی
۴۴۶	سنگ بیبرک (سنگ پرپرک)
۴۴۷	انک را اونک را
۴۴۷	مرغانه جنگم: زدن دو عدد تخم مرغ به همدیگر
۴۴۷	اعتقادات و باور داشت
۴۴۹	آفتابخواهی و بارانخواهی
۴۵۰	بارانخواهی
۴۵۰	خوراک و پوشاک
۴۵۱	انواع نان
۴۵۱	انواع آش
۴۵۱	انواع خورشت
۴۵۱	انواع پلو
۴۵۱	پوشاک
۴۵۲	اوزان و مقیاس‌ها
۴۵۵	فصل هفتم- اقتصاد روستایی، دامداری، کشاورزی و صنایع دستی
۴۵۶	☒ بخش اول- اقتصاد هزار جریب یک اقتصاد مقاومتی بود
۴۶۱	اقتصاد مبتنی بر دامپروری
۴۶۲	دامداری دهقانی
۴۶۳	- روش چکانهای
۴۶۳	دامداری چوپانی
۴۶۴	دامداری خود گردان
۴۶۴	پرواربندی
۴۶۴	روش چوبداری
۴۶۴	دامداری صنعتی
۴۶۶	☒ بخش دوم- دامپروری

۴۶۶	۱- مراتع و چراگاه‌ها.....
۴۶۶	مراتع ییلاقی و مراتع قشلاقی.....
۴۶۷	فرهنگ دام داری.....
Error! Bookmark not defined.	الف) چوپانی.....
۴۶۸	خصوصیات دام.....
۴۶۸	جدول سن خاص گوسفند هزارجریب.....
۴۶۹	خصوصیات دام زل در منطقه.....
۴۶۹	روش شناخت دام.....
۴۷۰	دروش و داسی.....
۴۷۱	☒ بخش سوم- فراورده‌های دامی.....
۴۷۳	مراسم وادوش (مرازگران).....
۴۷۶	شیلان کشی.....
۴۷۶	آداب گالش.....
۴۷۶	☒ بخش چهارم- قابوب گالشی.....
۴۷۹	رنگ‌ها و نام گاوها در آیین گالش.....
۴۷۹	هواشناسی گالش‌ها.....
۴۷۹	۱- هواشناسی از طریق گیاه، خزه و علامه.....
۴۸۰	۲- هواشناسی از طریق حیوانات.....
۴۸۱	- سایر حیوانات.....
۴۸۱	سگ چوپانی.....
۴۸۱	اسب.....
۴۸۲	جدول رنگ اسب و اسم اسب.....
۴۸۲	جدول نامگذاری اسب براساس رنگ.....
۴۸۲	راه رفتن اسب.....
۴۸۲	ابزار یراق.....
۴۸۳	فرهنگ‌های کمک و همیاری در بین دامداران.....
۴۸۳	ورم کاری و شیرپنجی.....
۴۸۳	تلی تاشی و تلارسازی.....
۴۸۴	بنه بازی.....
۴۸۵	☒ بخش پنجم: روستاهای هزارجریب.....

۴۸۵		- شکلگیری روستاهای هزارجریب
۴۸۷		اقتصاد روستایی در هزارجریب
۴۸۷		زراعت
۴۸۸		گندم
۴۸۸		جو
۴۸۸		۳- شالی کاری
۴۸۹		۳- گورس (گاورس)
۴۸۹		۴- سیب زمینی
۴۸۹		۵- صیفی جات
۴۸۹		۶- باغ داری
۴۹۰		۷- آفتاب گردان و شاه ماه، کنبج
۴۹۱		☒ بخش ششم- فرهنگ کشاورزی
۴۹۱		گندم تاشی (گیم تاشی)- برششم نورس تاشی
۴۹۱		یاریگری و کایری
۴۹۲		اوکایر
۴۹۲		هم بندی
۴۹۲		نقار یا سیلو (تلار کر)
۴۹۳		شوپه
۴۹۴		شکم قرار (پلامزد)
۴۹۵		قراری
۴۹۵		خرمن کوبیدن
۴۹۵		همازی- همبازی
۴۹۶		ساعت کشت
۴۹۶		کر، کوپا، انازم
۴۹۷		تقویم کشاورزی و دامداری
۴۹۸		جدول (ماه‌های تبری در مازندران و هزارجریب)
۵۰۰		☒ بخش هفتم- نظام اداری در روستاهای هزارجریب
۵۰۲		الف: مالک (ارباب)
۵۰۴		کدخدا
۵۰۵		پاکار

۵۰۶	 مباشر
۵۰۶	 ریش سفیدان (معمدین)
۵۰۶	 دشتیان
۵۰۷	 میراب‌ها
۵۰۷	 میرشکاران
۵۰۷	 انجمن ده
۵۰۸	 خانه انصاف
۵۰۸	 سایر مشاغل در روستاها (اصناف)
۵۰۸	 آهنگر
۵۰۹	 آسیربان
۵۰۹	 خیاط
۵۰۹	 ملاها
۵۰۹	 سپاهیان انقلاب شاه
۵۱۰	 جدول مشاغل روستاهای منطقه هزارجریب
۵۱۱	 ☒ بخش هشتم - اقتصاد صنعتی و ترسیم
۵۱۳	 جاذبه‌های طبیعی و گردشگری (توریزم)
۵۱۴	 صنایع دستی در روستا
۵۱۷	 منابع و مآخذ
۵۳۷	 ضمایم

نمی‌دانم چه قدر به تاریخ علاقه دارید؟ در دوران تحصیل از زنگ تاریخ متفر بودید یا خیر؟ اصلاً واحد تاریخ را در دانشگاه گذرانده‌اید؟ اما واقعیت این است که زندگی بدون تاریخ امکان‌پذیر نیست!

تاریخی که ممکن است سرگذشت ما و شما به عنوان انسان‌های عادی باشد یا سرگذشت یک ملت و یک سرزمین! در هر حال نمی‌توانیم آنچه را بر ما گذشته است. فراموش یا انکار کنیم.

ما اگر مالک ابریم، ابر صاحب باد

بند بر پای حوادث نتوانیم نهاد

کس در این سفره ندانست چه خورد، چه خورد

کس در این حوزه نسجید چه بگرفت و چه داد

تاریخ‌نگاری و مستندسازی تاریخ، قرن‌هاست فقط در ایران بلکه در سراسر جهان جریان داشته است. علمی که تنها به نوشتن کتاب منحصر نمی‌شود. بلکه به هر چیزی که با تاریخ ارتباط داشته باشد شامل می‌شود. هر مقطعی از تاریخ به دلیل آنکه در سرنوشت یک ملت و کشور تأثیرگذار بوده، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. در تمام ذراتی روایت تاریخ خود و انقلابات و مبارزات و نمادها و پیروزی‌های را در اسناد و تاریخ خود حفظ می‌کنند.

در کشور عزیزمان نیز برای حفظ اسناد تاریخی، مستندنگاری تاریخ، انساب اسلامی و نهادها و مؤسسات زیادی هستند که فعالیت می‌کنند تا تمامی مستندات تاریخی ایران برای نسل‌های آینده عبرت‌آموزی و تلاش برای زندگی بهتر و پایدارتر به یادگار بماند.

هان ای دل عبرت بین از دیده عبر کن هان

ایوان مداین را آئینسه عبرت دان

مونوگرافی و (تک نگاری) از جمله روش‌های ارزشمند ثبت و بیان اوضاع و احوال تاریخی، جغرافیایی، طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی یک منطقه یا شهر و آبادی است و که در کشور ما تاکنون متأسفانه به درستی به آن پرداخته نشده است.

منطقه هزارجریب، مملکتی است که تاریخ به قدمت هفت هزار ساله دارد. برای گفتن و نوشتن آن چقدر مطلب می‌خواهد؟ در پاسخ باید گفت که ایرانشهری با قدمت شناخته شده. حدود هفت هزار ساله می‌بایست هزاران صفحه مطلب و دهها جلد کتاب مستقل نوشت و باز هم در بسیاری از فصول جهت جلوگیری از درازای کلام به اختصار سخن رانده شود.

مونوگرافی‌ها، همیشه خواندنی است. و خواندنش لذت بخش، مونوگراف از آن روی ارزش دارد. که به آن توجه شود. بشر موجودی است ناکامل و پیوسته در تکاپوی کمال. محیط زندگی شهری امروزه بی انسان نیز پیوسته در تحول است.

کتاب جغرافیای تاریخی هزارجریب، تک نگاری است در مورد مردم منطقه هزارجریب، مردم این سامان نیز همانند سایر نقاط ایران حداقل هزاران سال حرف برای گفتن و شنیدن انبوهی پراکنده از انسان‌هایی که چون که، صفاً بنا به مقتضایات اقتصادی و سیاسی در کنار هم قرار گرفته باشند. بلکه دین، تاریخ، فرهنگ، زبان، و باورداشت مشترک و... سرشت و سرنوشت آنان را به هم تنیده است.

هزارجریب تاریخی که موضوع کتاب نیز به نام آن است. سرزمینی کوهپایه‌ای و کوهستانی که در درون سه استان شمالی کشور، گلستان، مازندران و سمنان واقع گردیده است. در طول دوران به نام‌های پتیشوارگر یا پتیشوارش و هزارگریب، بگهستان و هزارگری و در زمان استیلای اعراب هزارجریب خوانده شد.

امروزه منطقه تاریخی هزارجریب، فقط نامی از آن در اذهان مانده و در تقسیمات اداری این منطقه متصل به هشت شهرستان و هشت بخش و شانزده دهستان و حدود ۳۶۶ روستای دارای سکنه که همگی آنها جزء مناطق محروم و کم برخوردار می‌باشند. تقسیم شده‌اند. این منطقه از شمال شهرهای کردکوی، بندرگز، گلوگاه، بهشهر، نکاء و ساری آغاز و از مشرق به چمن ساور شهرستان گرگان و دامغان و دیباج (چهارده کلاته سابق) و از

جنوب به شهرهای شهمیرزاد، مهدی شهر (سنگسر سابق) و از مغرب به فیروزکوه، سوادکوه متصل می‌باشد.

در مورد تاریخ و جغرافیای منطقه به جز برخی اشاره‌های پراکنده در متن‌های کهن، اطلاع قابل توجهی در دست نیست. و برای تنظیم آن ناگزیر باید به خطوط کلی اکتفا کرد و اهمیت آنرا یادآورد شد. چرا که تاریخ و جغرافیای این دیار در تاریخ شهرها و مناطق صدرالاشاره مستتر است. و محقق می‌بایست با زحمت زیاد به مطالعه تاریخی شهرهای فوق بپردازد تا بتواند به اطلاعاتی حتی کم و ناچیز دست پیدا کند و آنان را همانند پازلی در کنار هم چسباند تا معمای تاریخی این منطقه حل گردد. بررسی و کنکاش در زندگی اقوام، فرم‌نگار تاریخ یک منطقه کار ساده‌ای نیست. که توسط یک نفر در مدت زمانی کوتاه برآید. اما بیشتر اطلاع یافتن از گذشتگانم باعث شد به مرور زمان اطلاع ذیقیمی درباره منطقه هزارجریب دست پیدا کنم. که خود کار سهل و آسانی نبود. زندگی مردم هزارجریب و باورداشت آداب و رسوم آنها گذشته تاریخی و فرهنگشان برایم جالب، زیبا و عزیز بود و مرا حیرت‌زده و مسحور می‌کرد. و از همان آغاز کار در پی گردآوری آداب و رسوم بودم که منطقه هزارجریب رو به فراموشی و انقراض می‌باشد و امروز تنها سایه و روشنی از آنها باقی است.

نگارنده ضمن علاقه وافر به زادگاه، نیاکان، آشنایی دیرینه با منطقه هزارجریب و با بهره‌گیری از تحصیلات دانشگاهی و گسترده‌گی و پیچیدگی علم تاریخ را در انجام این رسالت واداشته است.

۱- عوامل محیطی هزارجریب، منطقه‌ای بکر و دست نخورده که هزار سال به هوای تاریخی و سنتی خود را حفظ کرده و از گزند حوادث مدرنیته محفوظ ماند.

۲- نگاه اقتصاد مقاومتی مردم منطقه به زندگی و از تولید تا مصرف را همانطور که هزاران سال پیش تاکنون انجام می‌دادند، انجام می‌دهند.

۳- وجود خاندان حکومتگر در هزارجریب قریب به هفت صد سال بی‌سابقه‌ترین نوع حکومت در ایران و جهان بوده که توانست از گزند حوادث، استقلال خودش را در منطقه هزارجریب حفظ کند.